

تَنْبِيْهُ
در مکتب اهل بیت
علیهم السلام

روح الله شبانی نوش آبادی

سرشناسه: شبانی نوش آبادی، روح الله، ۱۳۵۷ -
عنوان و پدیدآور: توسل در مکتب اهل بیت علیهم السلام / مؤلف روح الله شبانی نوش آبادی
مشخصات نشر: قم: دارالاعلام لمدرسة اهل البيت (ع)، ۱۳۹۳

مشخصات ظاهری: ۱۶۰ ص.

شابک: ۸-۰-۹۴۸۴۵-۶۰۰-۹۷۸

وضعیت فهرست نویسی: فبا

یادداشت: کتابنامه: ص. ۱۵۴ - ۱۶۰.

موضوع: توسل

موضوع: شفاعت

موضوع: شیعه - دفاعیه ها و ردیه ها

موضوع: شیعه - عقاید

رده بندی کنگره: ۱۳۹۳ ق ۲ ش ۲۲۶/۶ BP

رده بندی دیویی: ۲۹۷/۴۴۷

شماره کتاب شناسی: ۹۳۲۹۷۴۴۷

انتشارات دارالاعلام لمدرسة اهل البيت (ع)

قم، خیابان شهید فاضلی، کوچه ۲، فرعی اول، پلاک ۳۱.

تلفن: ۰۲۵-۳۷۷۴۰۷۲۹

ایمیل: info@darolelam.ir

وبسایت: www.darolelam.ir

توسل در مکتب اهل بیت (ع)

روح الله شبانی نوش آبادی

تألیف:

انتشارات دارالاعلام لمدرسة اهل البيت (ع)

ناشر:

محبوب محسنی

صفحه آرای:

محمد مهدی اسعدی

طراحی جلد:

سلیمان زاده

چاپ و صحافی:

جلد ۱۰۰۰

تیراژ:

۱۲۰۰۰ تومان

قیمت:

۸-۰-۹۴۸۴۵-۶۰۰-۹۷۸

شابک:

دیباچه

توسل به اولیای الهی از اصول مسلم و مورد اتفاق تمام مذاهب اسلامی است. هیچ عالم مسلمانی اصل توسل را انکار نکرده است؛ زیرا در قرآن و سنت نبوی آیات و روایات متعددی درباره توسل به اولیای الهی وجود دارد. از صدر اسلام، علمای شیعه و سنی با استناد به آیه «وَلَوْ أَنَّهُمْ إِذْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ جَاءُوكَ» (نساء: ۶۴) فرقی میان زنده و مرده پیامبر و اولیای الهی قائل نبودند؛ و حیات برزخی اولیاء الله را به استناد برخی آیات و روایات همچون حیات دنیوی دانسته، تفاوتی میان این دو عالم قائل نمی شدند.

اما در قرن هشتم هجری فردی در میان حنابله و اصحاب حدیث اهل سنت ظهور کرد که با اجتهادهای جدید خود و تفسیر خاص از برخی آیات مورد استناد علمای پیشین، توسل به مردگان را حرام، و با تحلیل اشتباه خود، از مصادیق شرک و بدعت معرفی کرد. بدین ترتیب اکثر علمای اسلام و مسلمانانی را که به توسل به ارواح اولیای الهی معتقد بودند کافر و مشرک و بدعت گذار نامید. وی به استناد برخی آیات، توسل به دعای پیامبر ﷺ و اولیاء الله را در زمان حیات دنیوی و قیامت پذیرفت، که همان شفاعت مصطلح قرآنی است، و از پذیرش آن در حیات برزخی استنکاف کرد و دلیل آن را رد سماع موتی در برزخ دانست.

اگر مسئله به همین جا ختم می شد و به عنوان یکی از فروعات اعتقادی اختلافی باقی

می‌ماند، امروزه این همه تفرقه و تکفیر در جهان اسلام وجود نداشت؛ اما متأسفانه ابن تیمیه این فرع اعتقادی را با مسئله توحید و شرک و عبادت مرتبط ساخته، در داخل شرک جلی قرار داده، به طوری که فاعل آن مشرک به شرک جلی شده، از اسلام خارج می‌شود. مشکل دیگر ابن تیمیه این است که به دلیل خلط توسل با شفاعت و استغاثه به ارواح اولیای الهی، حکم استغاثه به ارواح الهی را، که محل اختلاف علما بوده، به توسل و شفاعت تسری داده است؛ و بدین ترتیب با خلط میان مباحث، مسلمانان را متهم به شرک و کفر کرده است. همچنین، برخی از پیروان ابن تیمیه، از جمله محمد بن عبدالوهاب، به دلیل نداشتن احاطه کامل به مبانی اسلام و خلط میان مسائلی که باعث خروج از ایمان می‌گردد با موضوعاتی که موجب خروج از اسلام می‌شود، مسلمانان را به خروج از اسلام متهم می‌کنند، در حالیکه این مسائل از نواقض ایمان است نه نواقض اسلام.

امروزه برخی از سلفی‌ها، همچون شیخ ناصر البانی، با نگارش *التوسل: انواعه و احکامه* به این نقیصه توجه کرده‌اند و نشان داده‌اند که برخی از اقسام توسل جایز است؛ اما وی نیز، مانند ابن تیمیه، با طرح برخی مسائل، اقسامی از توسل، از جمله توسل به ذات یا مقام ارواح اولیای الهی را ناقض اسلام دانسته، مسلمانان را متهم به شرک و کفر کرده است. البته تفاوت شیخ ناصر البانی با شیخ محمد بن عبدالوهاب در این است که تسریع در تکفیر مسلمانان ندارد و در این زمینه راه احتیاط را پیموده است.

شایان ذکر است که سلفی‌ها و وهابی‌ها، به تبع ابن تیمیه، حیات برزخی را قبول دارند. البته معدودی از سلفی‌ها به دلیل ناتوانی در پاسخ‌گویی به ایرادهای مدافعان توسل و شفاعت به جاه و مقام اولیای الهی در برزخ، اصل صورت مسئله را پاک کرده، منکر حیات برزخی شده‌اند، اما اکثر سلفی‌ها به دلیل آیات و روایات فراوانی که در این زمینه وجود دارد، معتقد به حیات برزخی هستند.

بنابراین، مهم‌ترین اختلاف مسلمانان با وهابی‌ها، توسل به ارواح اولیاءالله است، که

نویسنده محترم با تقسیم‌بندی توسل به سه قسم و بهره‌گیری از روایات اهل بیت علیهم‌السلام ثابت کرده است که توسل به اولیاء الله، چه در حیات، چه در ممات و چه در قیامت، مشروع است و از سخنان ائمه طاهرین علیهم‌السلام به دست می‌آید که قسم دادن خداوند به حق اولیای الهی و توسل به ذوات آنها در حیات و ممات از مسلمات مکتب اهل بیت علیهم‌السلام است و در این زمینه مطالب فراوانی، به ویژه در ادعیه شیعه، یافت می‌شود. در پایان بر خود فرض می‌دانم از حضرت آیت الله العظمی مکارم شیرازی (دام ظلّه) به دلیل فراهم کردن بستر تحقیق و پژوهش و گسترش تحقیقات درباره مسائلی که امروزه جهان اسلام درگیر آن است، تقدیر و تشکر کنم. همچنین از حضرت حجت الاسلام و المسلمین مهدی مکارم شیرازی، ریاست موسسه دارالاعلام لمدرسه اهل البیت علیهم‌السلام و نیز معاون محترم پژوهش موسسه، حضرت حجت الاسلام و المسلمین حسین رجیبی، به دلیل همکاری و مساعدت در انتشار آثاری در نقد و هایت تقدیر و تشکر می‌کنم.

و آخر دعوانا ان الحمد لله رب العالمین

مهدی فرمانیان

فهرست مطالب

۱۱

مقدمه

فصل اول

کلیات و مفاهیم

۱۹	معناشناسی
۲۰	جایگاه توسل در اندیشه اسلامی
۲۷	انواع توسل
۲۸	توسل و رابطه آن با شفاعت
۳۱	فرق توسل و شفاعت
۳۳	نتیجه‌گیری

فصل دوم

اصل توسل در مکتب اهل بیت علیهم السلام

۳۷	مقدمه
۳۷	توسل در سیره ائمه اطهار علیهم السلام
۴۵	نتیجه‌گیری

فصل سوم

انواع توسل مشروع در دنیا از دیدگاه اهل بیت علیهم السلام

۴۹	تقسیم‌بندی توسل
۵۰	الف) توسل به ذات، اسما و صفات خداوند
۵۴	ب) توسل به اسماء و صفات خداوند
۵۸	ج) توسل به قرآن
۶۱	د) توسل به عمل صالح
۶۷	هـ) توسل به پیامبر و اولیای الهی
۷۱	راه‌های حاجت خواستن از انبیا و اولیای الهی
۷۴	ولایت تشریعی و تکوینی معصومان علیهم السلام

۷۵	اثبات ولایت تکوینی بر اساس آیات
۸۰	تقسیم‌بندی توسل به اولیا
۸۱	۱. توسل به دعای پیامبر و اولیای الهی
۸۳	۲. توسل به ذات پیامبر و اولیای الهی
۸۶	۳. توسل به حق پیامبر و اولیای الهی
۹۲	نتیجه‌گیری

فصل چهارم

توسل در برزخ در مکتب اهل بیت علیهم السلام

۹۷	مقدمه
۹۸	دلایل نقلی بر وجود عالم برزخ
۱۰۰	حیات برزخی
۱۰۴	سماع موتی
۱۰۵	مفهوم سماع و سماع موتی
۱۱۳	حیات برزخیان
۱۱۶	توسل به برزخیان
۱۲۵	توسل به اموات در سیره معصومان
۱۲۵	۱. توسل به ذات اموات
۱۲۹	۲. توسل به حق و مقام اموات
۱۳۱	۳. توسل به آثار گذشتگان
۱۳۴	نتیجه‌گیری

فصل پنجم

توسل در قیامت در مکتب اهل بیت علیهم السلام

۱۳۹	مقدمه
۱۴۷	حاصل بحث
۱۴۸	نتیجه‌گیری کلی
۱۵۴	منابع